

**MISSIONERLIK TARG‘IBOTIDA USLUB VA VOSITALARNING
ZAMONAVIYLASHUVI: KIBER MAKONDA MAFKURAVIY
TAHDIDLAR**

Azamova Sitora Ayonovna

*Shahrisabz davlat pedagogika instituti Ijtimoiy fanlar
kafedراسi o‘qituvchisi.*

Muhammadova Nilufar

Shahrisabz davlat pedagogika instituti talabasi.

***Annotasiya:** Maqolada Missionerlik tushunchasining lug‘aviy va istilohiy ma‘nolarini tushunib olish muhim ahamiyatga egaligi alohida qayd etilgan. Missionerlik esa belgilangan vazifalarni hal qilishga qaratilgan nazariy va amaliy faoliyatlari haqida gap ketgan. Turli lug‘atlar va manbalarda missionerlikka oid ko‘plab ta‘riflar kiritilgan bu ularning deyarli barchasida missionerlikka xos xususiyatlar tavsiflanishi barobarida, bu so‘z asosan xristian dini bilan bog‘lanadi. Jumladan, har yili qayta nashr etiladigan «World Book» (“Jahon kitobi”) ensiklopediyasida “Missioner biror diniy guruh tomonidan boshqalarni o‘z diniga targ‘ib qilish va kiritish uchun yuborilgan inson”, -degan fikr qayd etilgan.*

***Kalit so‘zlar:** missionerlik, prozelitizm, mutaassiblik, vijdin erkinligi, diniy bag‘rikenglik, konfessiya, diniy tashkilot, sekta, firqa, oqim, yo‘nalish, mazhab.*

Missionerlarning asosiy maqsadi ma‘lum davlatlarda o‘zlariga tarafdorlarni ko‘proq yig‘ish, ular orasida g‘arbona, xristian hayotini targ‘ib qilish va shu orqali jamiyatda xayrixoh bo‘lgan guruhlarini shakllantirishdir. Ushbu maqsadga erishish uchun xristian missionerlari tomonidan ko‘p yillik dasturlar ishlab chiqilgan. Shunday loyihalardan eng yirigi bu «10x40 OYNA» rejasidir. Rejaga binoan xristian missionerlari injillashtirish faoliyatida asosan shimoliy

kenglikning 10 va janubiy uzunlikning 40-darajalari orasida joylashgan hududlarga alohida ahamiyat beradilar. Ushbu xarita ham missionerlikdan energetik zahiralarni qo‘lga kiritishdek geosiyosiy maqsadlarda foydalanilishi haqidagi xulosaning o‘rinli ekanini ko‘rsatadi. Uzoqni ko‘zlab, g‘arazli geosiyosiy maqsadlarga erishishni niyat qilgan kuchlar tomonidan ushbu hududga xos xususiyatlar juda ham chuqur o‘rganib chiqilgan, bu haqda bir qator risolalar va missionerlar uchun qo‘llanmalar ishlab chiqilgan. Ularning orasida «10x40 OYNA»ga kiruvchi mamlakatlarning o‘ziga xos xususiyatlari, aholisining dini, turmush tarzi,missionerlik faoliyatini olib borishda nimalarga e‘tibor berilishi lozimligi haqida batafsil ma‘lumotlar keltirilgan Patrik Djonstounning «Dunyo operatsiyasi» risolasi alohida e‘tiborga molik.Missionerlik harakatini eng ko‘p olib boradiganlar,hozirgi kunda, bu «Iegov shohidlari» diniy tashkiloti vakillaridir. Ularning vakillarini jamoat joylarida, xiyobon va mahallalarda ochiqdan-ochiq missionerlik ruhidagi adabiyotlarini tarqatishlarini kuzatish mumkin.Missionerlik bilan faol shug‘ullanuvchi «Iegov shohidlari» sektasida ta’sir etish mexanizmlari aniq va lo‘nda qilib ishlangan. Bu yo‘nalish 19-asrning 70-yillarida AQSHda vujudga kelgan. Bugungi kunda jahonning turli mamlakatlarida 100 ga yaqin bo‘linmalariga ega. Bu tashkilot qat’iy markazlashgan bo‘lib, uning boshqaruvchi raisi cheklanmagan hokimiyatga ega. Yuqoridan pastga ko‘rsatmalar va adabiyotlar, pastdan yuqoriga hisobotlar yuborib turiladi. «Iegov shohidlari» o‘zining matbuot organiga ega. «Posbon minora», «Uyg‘on» bu jurnallar jahon xalqlarining 160 dan ziyod tilida nashr qilinib, dunyoning turli burchaklarida tarqatiladi.Ularning tarqatayotgan adabiyotlari didli, rangli va chiroyli manzaralar bilan tasvirlangan. «Jalb etuvchilar»ning ovoz ohanglari tinchlantiruvchi va mehrli sado etadi. Mutaxassislarning aytishicha, «Iegov shohidlari» sektasi a‘zolari jalb etishning 86 % xil usulidan foydalanar ekanlar. Ular ko‘pincha quyidagi turdagi kishilarni o‘z ta’sir doiralariiga olishga urinadilar.Hozirgi kunda Markaziy Osiyoning bir qismini ham qamrab olgan ushbu hudud xristian missiyalarining asosiy harakat nuqtasiga aylangan. Missiyalar tomonidan ushbu hududlarni o‘zlashtirish uchun

bir qator rejalar ishlab chiqilgan. “Tong - 2000” nomli missionerlik dasturining muallifi J. Montgomerining fikricha, xristianlik o‘z tarixida bir avlod hayot davriningo‘zida amalga oshirish uchun 700 dan ortiq .Butunjahon injillashtirish rejalariga ega bo‘lgan. Muayyan ijtimoiy guruhlarni tanlab olish va ular bilan maqsadli ishlash missionerlik strategiyasining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Xususan, protestant missioneri R.Adler “Havoriy Pavlus davrida va hozirgi kunda missionerlik metodlari” kitobida yozishicha, Xitoyda“Qo‘llab-quvvatlash jamiyati” nomli missionerlik tashkiloti ziyolilar va mansabdor shaxslarni o‘ziga jalb qilish orqali muvaffaqiyatlarga erishgan. «Dunyo operatsiyasi» kitobining muallifi, taniqli missioner P.Djonstoun esa, talabalarni missionerlik faoliyatining asosiy ob’ekti deb qarab, jumladan, shunday deydi: “Butun dunyoda universitet va kollejlarda 37million talaba tahsil oladi. Ularning ko‘plari 20 yildan so‘ng yirik mansablarni egallashadi”. Darhaqiqat missionerlar o‘z faoliyatida talabalar va yoshlarga katta ahamiyat beradilar. Masalan, “Kechki Bishkek” tashkiloti tomonidan chiqarilgan axborotnoma va Qirg‘iziston xavfsizlik xizmatini ma’lumotlariga ko‘ra, hozirda ayrim qirg‘iz yoshlaridan 15 mingi xristianlikni qabul qilgan. Qozog‘istonda ham ba’zi ma’lumotlarga ko‘ra, hozirgi kunga kelib 800 000 ga yaqin sobiq musulmon aholi protestantlikni qabul qilgan.Missionerlik strategiyasining yana bir muhimtarkibiy qismi bu diniy tashkilotlar sonini oshirishga intilishdir. “DAWN” (“Kun chiqishi”) missionerlik harakati rahbari D.Montgommeri fikricha: “Cherkovlarni ko‘paytirish strategiyasi - xalqlarni masihiylikka o‘tkazishning eng to‘g‘ri yo‘lidir”. Hozirgi kunda missionerlik harakati fuqarolar o‘rtasida ijtimoiy munosabatlarning keskinlashuviga olib kelib, ular o‘z tashkiliy asoslarini yaratishda asosan nashriyotlar, xayriya, tibbiy yordam ko‘rsatish va nodavlat, notijorat tashkilotlari maqomidan foydalanib, ba’zi tashkilotlar tibbiy uyushmalar niqobi ostida faoliyat yuritmoqda va odatdagidek missionerlar qarorgohi hududida cherkov, kichik butxona yoki masjid, missioner-monaxlar yotoqxonasi joylashgan bo‘lib chiqmoqda. Adabiyotlarni olib kirish va tarqatish ko‘pincha mavjud qonunlarga zid ravishda amalga oshiriladi. Masalan, Tojikistonda protestant diniy adabiyotlarini tarqatish bilan Ukrainadan kelgan

“Din so‘zi” nomli tashkilot shug‘ullanadi. Ushbu tashkilot Tojikistonda Bibliya yilini e‘lon qilgani va har bir protestantga kamida bitta boshqa din vakilini Bibliya bilan tanishtirishni vazifa qilib qo‘ygani bu yo‘ldagi harakatlar aniq maqsadlarga qaratilgan holda tashkil etilayotganini ko‘rsatadi. Missionerlarning yoshlar bilan ishlashda bir necha usullari mavjud: talabalar, bolalar uchun missiyalar, yozgi oromgohlar shular jumlasidandir. Hozirgi kunda “Xalqaro xristian oromgohlari” assotsiatsiyasiga MDH ning 7 mamlakatida 177 oromgoh a‘zo bo‘lgan. Ushbu oromgohlar dasturi shunday ishlab chiqilganki, mavsum oxiriga borib u erda dam olgan bola xristianlikni qabul qiladi. Hozirgi kunda missionerlik tashkilotlari xristianlikni targ‘ib qilishda audio, video va elektron mahsulotlar, ro‘znoma va oynomalar, teledasturlar, internetda onlayn o‘quv kurslari tashkil etish yo‘llaridan ham faol foydalanmoqda. Jumladan, missionerlik mazmunidagi kassetalar ishlab chiqarish va tarqatish bilan shug‘ullanuvchi ko‘p sonli xalqaro agentliklar faoliyat yuritmoqda. Ushbu yo‘nalishdagi eng yirik tashkilot- Global Recordings bo‘lib, u 21 milliy agentlikni birlashtiradi va hozirgi kunga kelib 4562 til va lahjada mahsulot ishlab chiqarmoqda. Missionerlarning ko‘zlagan maqsadlari faqat siyosiy bo‘lib, bugunda demokratiyaga oid oddiy bir misol bo‘lib ko‘rinayotgan harakatlarining tagida ertangi kunga mo‘ljallangan, juda katta siyosiy nayranglar yotibdi va bu nayranglar quyidagi yovuz maqsadlarda yashiringandir. Birinchidan, an’anaviy musulmon bo‘lib kelgan, mafkurasi, urf-odati, butun boshli ma’naviy tarixiy ildizi bir xil bo‘lgan (aslida, mamlakatimizni kuch-qudrati ham shunda!) xalqimizning yuragini parchalab zaiflashtirish va parokanda qilish hamda turli-tuman siyosiy va iqtisodiy bosimlar bilan o‘z holimizcha yashashga yo‘l qo‘ydi. Missionerlarning bugungi kundagi faoliyati hech bir mintaqa, hech bir davlat bunday tahdiddan holi emasligini ko‘rsatadi. Bunday holatlarning oldini olish uchun esa missionerlikning mohiyatini to‘g‘ri va chuqurroq anglash, uni bartaraf etish yo‘lida maqsadli, tizimli va tadrijiy faoliyat olib borish zarur bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Dinshunoslik fanidan o‘quv qo‘llanma.Hanifa Haydarova 2019pdf

2. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik.-Toshkent, «Navro‘z» nashriyoti, 2019. – 264 b.
3. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O‘quv qo‘llanma...: «O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.
4. Dinshunoslik (Hanifa Haydarova) o‘quv qo‘llanma. 2019
5. Nurillaevich O. B. et al. Factors Of The Formation Of Ecological Culture
In The Education And Training System //Journal of Pharmaceutical Negative Results. – 2022. – C. 984-989.
6. Omonov B. N., Ochilova G. A., Azamova S. A. SPECIFIC CHARACTERISTICS OF THE ECOLOGICAL ENVIRONMENT IN UZBEKISTAN //World of Scientific news in Science. – 2023. – T. 1. – №. 3. – C. 15-28.
7. Shakhrisabz A. S. A. THE USE OF THE SCIENTIFIC HERITAGE OF ORIENTAL SCIENTISTS IN THE FORMATION OF ECOLOGICAL CULTURE AMONG SCHOOLCHILDREN IN THE CONTEXT OF ECOLOGICAL GLOBALIZATION //International Scientific and Current Research Conferences. – 2024. – C. 94-97.
8. Shakhrisabz A. S. A. THE USE OF THE SCIENTIFIC HERITAGE OF ORIENTAL SCIENTISTS IN THE FORMATION OF ECOLOGICAL CULTURE AMONG SCHOOLCHILDREN IN THE CONTEXT OF ECOLOGICAL GLOBALIZATION //International Scientific and Current Research Conferences. – 2024. – C. 94-97.
9. Ayonovna A. S. et al. GLOBALLASHUV DAVRIDA EKOLOGIK MUAMMOLARVA ULARNING YECHIMI //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2024. – T. 12. – №. 1. – C. 20-24.
10. Ayonovna A. S. et al. GLOBALLASHUV DAVRIDA EKOLOGIK MUAMMOLARVA ULARNING YECHIMI //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2024. – T. 12. – №. 1. – C. 20-24.
11. Ayonovna A. S. et al. GLOBALLASHUV DAVRIDA EKOLOGIK

- MUAMMOLARVA ULARNING YECHIMI //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2024. – T. 12. – №. 1. – C. 20-24.
12. Azamova S. A. PROBLEMS OF FORMATION OF ECOLOGICAL CULTURE IN THE CONTEXT OF ECOLOGICAL GLOBALIZATION //BEST JOURNAL OF INNOVATION IN SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT. – 2024. – T. 3. – №. 5. – C. 743-749.
13. Azamova S. UMUMTA'LIM MAKTAB O 'QUVCHILARIDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING USUL VA VOSITALARI //Interpretation and researches. – 2024.
14. Azamova S. EKOLOGIK TA'LIM VA TARBIYANING RIVOJLANISH BOSQICHLARI //Talqin va tadqiqotlar. – 2024. – T. 1. – №. 1.